

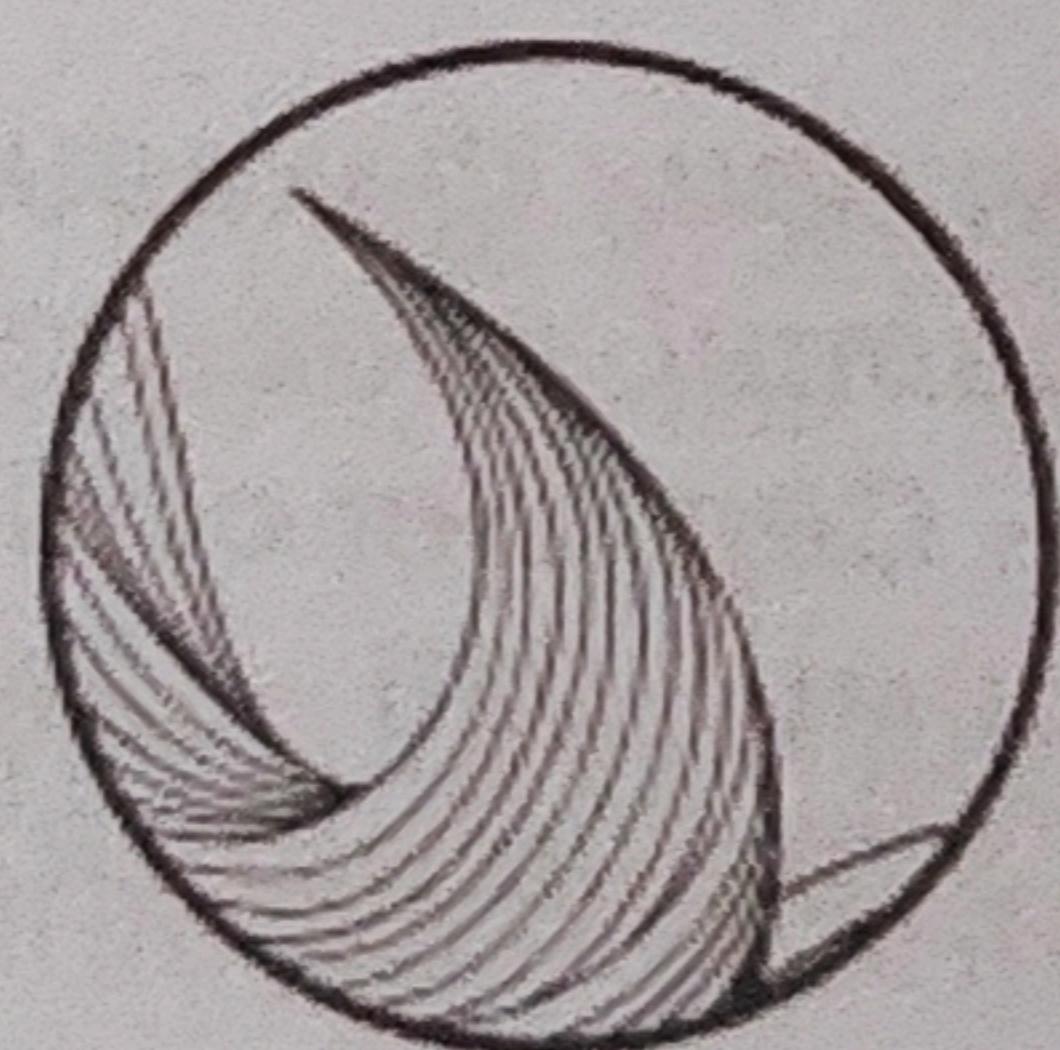
ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 25

Том 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

Головний редактор:

Терешкінас Артурас – доктор соціальних наук, професор, професор кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Члени редакційної колегії:

Байша Кіра Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету

Благун Наталія Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Богуш Людмила Андріївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри менеджменту Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Запорізького національного технічного університету

Кочарян Артур Борисович – кандидат педагогічних наук, доцент, радник Міністра освіти і науки України

Невмержицька Олена Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Пермінова Владислава Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Чернігівського національного технологічного університету

Пушкарьова Тамара Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, начальник відділу проектного управління ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України

Шапошникова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук, професор, декан соціально-психологічного факультету Херсонського державного університету

Алісаускіене Мілда – доктор соціальних наук, професор, завідувач кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Гражієнė Віталія – доктор педагогічних наук, завідувач відділу якості освіти Вільнюської академії мистецтв (Вільнюс, Литовська Республіка)

Конрад Яновський – PhD, ректор Економіко-гуманітарного університету у Варшаві (Варшава, Республіка Польща)

Електронна сторінка видання – www.innovpedagogy.od.ua

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченого радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 7 від 27.07.2020 року)

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта,
013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта, 015 – Професійна освіта
(за спеціальностями), 016 – Спеціальна освіта)
відповідно до Наказу МОН України від 14.05.2020 № 627 (додаток 2)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)

Науковий журнал «Інноваційна педагогіка» зареєстровано

(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 22897-12797Р від 02.08.2017 року)

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: <https://doi.org/10.32843/2663-6085>

ISSN 2663-6085

© ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2020

ЗМІСТ**РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ****Бондар Т.І.**

РОЗВИТОК ПРАВОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....

9

Джоу ЮньАНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ТВОРЧОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ
ПРАКТИЧНИХ ДОРОБОК З ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В КИТАЙСЬКІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ

15

Жданкіна А.В.ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОБЗАРСТВА У ФОРМУВАННІ ПАТРІОТИЗМУ
СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ.....

18

Лялюк Г.М.РЕФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ОПІКИ
ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ В УКРАЇНІ (1991–2007).....

22

Соловей М.В.РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 40-Х РР. ХХ СТ.

29

Федина-Дармохвал В.С.

СТРАТЕГІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....

35

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)**Баюрко Н.В.**РОЗВИТОК ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК
УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ БІОЛОГІї.....

39

Бондаренко Д.В.

СПЕЦИФІКА РОБОТИ ІЗ ЖІНОЧИМ ВОКАЛЬНИМ АНСАМБЛЕМ.....

45

Борщов С.М.ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КОМПОНЕНТІВ АРТИСТИЗМУ
ЗАСОБАМИ ХОРЕОГРАФІЇ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ СПОРТИВНО-ПЕДАГОГІЧНИМ
УДОСКОНАЛЕННЯМ ЗІ СТУДЕНТАМИ.....

49

Дика Н.М., Глазова О.П.

ГЕНДЕРНА ЛІНГВІСТИКА В СИСТЕМІ МОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....

53

Заїка О.В., Кухарчук Р.П.ЗАСТОСУВАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ
«ПРОЕКТИВНА ГЕОМЕТРІЯ ТА МЕТОДИ ЗОБРАЖЕНЬ».....

57

Зубарєва О.Г.ІНТЕГРАЦІЯ ДИСЦИПЛІН ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ЦИКЛУ
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЯК МОТИВАЦІЯ УЧНІВ ДО ПІЗНАННЯ СВІТУ.....

63

Клімішина А.Я.ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСУ LEARNINGAPPS.ORG
ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....

69

Король Т.Г.ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОЛАБОРАТИВНОГО ПІДХОДУ
ДО КОНТРОЛЮ В НАВЧАННІ ПЕРЕКЛАДУ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ.....

75

Лопіна Н.А.ОЦІНКА БАЗОВИХ УМІНЬ І НАВИЧОК, ВМОТИВОВАНОСТІ ТА ДУМКИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО ФОРМАТУ
НАВЧАННЯ У ПОВСЯКДЕННУ ПЕДАГОГІЧНУ РОБОТУ.....

79

ГЕНДЕРНА ЛІНГВІСТИКА В СИСТЕМІ МОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

GENDER LINGUISTICS IN THE SYSTEM OF LANGUAGE GENERAL SECONDARY EDUCATION

Стаття висвітлює проблему функціонування гендерної лінгвістики в системі мовної загальної середньої освіти. Обґрунтовано необхідність наукового підґрунтя гендерної проблематики в навчальному курсі української мови для старшої школи. Проаналізовано останні дослідження і публікації з порушеної проблеми. Зазначено, що гендерні студії критикують явища андроцентризму та гендерної поляризації. Визначено теми чинної програми з української мови для старших класів, які найбільш доцільні для реалізації елементів гендерної лінгвістики («Іменники чоловічого та жіночого роду, що означають назви людей за діяльністю (поет – поетеса, поетка; директор – директорка, робітник – робітниця та ін.)» (10-й клас), «Стилістичні особливості засобів словотвору» (11-й клас) тощо). Акцентовано увагу на особливостях функціонування фемінітів: специфіці вживання їх у різних літературних стилях і жанрах, їх функціонуванні в мовленні, найпоширеніших помилках у процесі словотворення. Подано систему різноманітних вправ і завдань, які сприятимуть формуванню гендерної компетентності та вихованню гендерної культури учнів. Підкреслено, що введення до дидактичного матеріалу з української мови елементів гендерної лінгвістики, зокрема формування в учнів навичок доцільного вживання фемінітів у різних стилях і жанрах мовлення, сприятиме виведенню назив жінок на рівень загальновживаних стилістично нейтральних слів, що стане справедливим ствердженням значущості жінки в житті суспільства. Наведено різноманітні приклади творення фемінітів від назив людей за діяльністю, які впливатимуть на вдосконалення мовленнєвої культури учнів. Перспективи подальших досліджень окреслено в необхідності введення відповідного навчального матеріалу до шкільних підручників, у створенні методичних матеріалів для вчителів, підготовці й виданні сучасних словників фемінітів.

Ключові слова: загальна середня освіта, методика навчання української мови, ген-

дерна лінгвістика, стилістика української мови, фемініти.

The article highlights the problem of the functioning of gender linguistics in the system of language general secondary education. The necessity of scientific basis of gender issues in the Ukrainian language course for senior school is substantiated. Recent research and publications on the problem have been analyzed. It has been noted that gender studies criticize the phenomena of androcentrism and gender polarization. The topics of the current program for the senior language that are most appropriate for the implementation of elements of gender linguistics ("Male and female nouns, meaning the names of people by activity (poet – poet, poet; director – director, worker – worker, etc.) are defined" (10 cl.), "Stylistic features of means of word formation" (11 cl.), etc.). Emphasis is placed on the peculiarities of the functioning of feminites: the specifics of their use in different literary styles and genres, their functioning in speech, the most common mistakes in the process of word formation. The system of different levels of exercises and tasks that will contribute to the formation of gender competence and education of students' gender culture is presented. It is emphasized that the introduction of elements of gender linguistics into the didactic material from the Ukrainian language, in particular the formation of feminine skills in different styles and genres of speech in students, will help to bring women's names to the level of common stylistically neutral words, which will become a fair social life. There are various examples of creating femininities from the names of people by activity, which will affect the improvement of students' speech culture. Prospects for further research are outlined in the need for the introduction of appropriate educational material in school textbooks, in the creation of methodological materials for teachers, the preparation and publication of modern vocabulary of feminists.

Key words: general secondary education, teaching methods of Ukrainian language, gender linguistics, stylistics of the Ukrainian language, feminists.

УДК 811.161.2'1:141.72
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/25-1.10>

Дика Н.М.,
канд. пед. наук, доцент,
завідувач кафедри методики мов
та літератури
Інституту післядипломної педагогічної
освіти
Київського університету
імені Бориса Грінченка

Глазова О.П.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри методики мов
та літератури
Інституту післядипломної педагогічної
освіти
Київського університету
імені Бориса Грінченка

Постановка проблеми в загальному вигляді.
Запропоноване дослідження є логічним продовженням попередніх матеріалів «Елементи гендерної лінгвістики у шкільному навчанні української мови» [7], метою якого було ознайомлення вчителів-словесників із предметом дослідження гендерної лінгвістики, можливостями введення її елементів у навчання української мови, привернення уваги до особливостей творення фемінітів в основній школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.
Питаннями гендерної лінгвістики цікавились Ю. Андрійченко, М. Брус, Н. Розанова, Е. Горо-

шко, Є. Земська, М. Китайгородська, А. Кирилина, Т. Семашко.

Гендерні студії зазначених авторів критикують такі явища, як андроцентризм (культурна традиція, яка вивищує чоловічу модель поведінки, сприймає її за єдину норму, принижує й утискує цим права і свободи жіночої половини людства), гендерна поляризація (намагання вбачати в жінках і чоловіках лише відмінності).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Варто зазначити, що попри значну кількість наукових розвідок, присвячених різним проблемам гендерної лінгвістики, питання

учитель – учителька, професор – професорка, гість – гостя, друг – другиня, учень – учениця (з Інтернету). 3. Наша дружна команда мовознавиць вітає колегиню Оксану Петрівну, кандидатку філологічних наук, з Днем народження. Ювілярці зично пречудового здоров'я гарного настрою і виключно творчого неспокою (з телеграми). 4. Драматургиня режисерка журналістка засновниця театрального фестивалю Аліна Нелега походить із Трансильванії там вона викладає в університеті та працює художньою керівницею національного театру саме так представила героїню авторських читань модераторка зустрічі літературознавиця та критики Ганна Улюра (З Інтернету).

2. Утворіть від поданих іменників чоловічого роду іменники, що позначають осіб жіночого статі. За потреби скористайтеся таблицею. Обґрунтуйте вибір суфікса.

Викладач, підприємець, космонавт, переможець, історик, консультант, автомобіліст, металург, філолог, мовознавець (рис. 1).

Дайте відповіді на запитання:

* Які мовні знання вам знадобилися для виконання вправи? Які мовні вміння? Висловте ваше ставлення до активного вживання фемінітивів у мовленні.

* Прокоментуйте вираз «Мовна норма не є усталеною, вона змінюється відповідно до запитів суспільства». Коментар проілюструйте прикладами. Поясніть, чому зміни мовних норм часом сприймаються важко.

3. Прочитайте. Обґрунтуйте доцільність або недоцільність уживання іменників жіночого роду – назв професій (фемінітивів), прокоментуйте їх творення. Яким чином уживання фемінітивів регулюється стилем висловлення? З'ясуйте стильову приналежність кожного з речень.

1. Оперчук Тетяну Дмитрівну призначити на посаду директорки СЗШ № 220 Дніпровського району м. Києва з 1 серпня 2021 р. (З наказу). 2. Як директриса школи, у своїй діяльності протягом

ТВОРЕННЯ ІМЕННИКІВ НА ОЗНАЧЕННЯ ОСІБ ЖІНОЧОГО РОДУ

Суфікс	Додають до основ	Приклади
• -к (а) • -иц(я) • -ин(я) • -ес(а)	• різних типів • на -ник та -ень, -ець • на -ець, а також до основ на приголосний тих слів, що вважалися такими, що не піддаються фемінізації іншомовних	• програмістка, експертка, міністерка, спікерка, лідерка, журналістка, президентка • дослідник → дослідниця, помічник → помічниця, учень → учениця, службовець → службовиця, мистецтвознавець → мистецтвознавиця, виконавець → виконавиця • видавець → видавчиня, знавець → знавчиня, виборець → виборчиня, психолог → психологиня, хірургиня, майстриня, педагогиня, філософіння, археологиня • баронеса, адвокатеса, критикеса, пілотеса

Деякі іменники мають варіанти: акторка і актриса, поетка і поетеса

Рис. 1

звітного періоду я керувалася Статутом школи, Правилами внутрішнього трудового розпорядку, посадовими обов'язками директора школи, законодавством України, іншими нормативними актами, що регламентують роботу керівника загальноосвітнього навчального закладу (Зі звіту про діяльність на посаді протягом навчального року). 3. Кожний твір <...> переходив гостру критику пані директорки (І. Франко). 4. Молода директорка прийшла працювати в дуже непросту школу в «неблагополучному» районі, де навчаються дуже непрості підлітки (З рецензії на кінофільм).

11-й клас.

4. Напишіть есе на одну з тем:

– Фемінітиви: мовна мода чи нагальна потреба часу?

– Фемінітиви як засіб боротьби – «проти» чого чи «за» що?

5. Розпочніть виконання проекту на одну з тем (на вибір):

– Роль ЗМІ у процесі утвердження мовної норми на прикладі вживання фемінітивів.

– Фемінітиви в мовах народів світу.

Висновки. Уведення до дидактичного матеріалу з української мови елементів гендерної лінгвістики, зокрема формування в учнів навичок доцільного вживання фемінітивів, сприятиме виведенню назв жінок на рівень загальнозвживаних стилістично нейтральних слів, що стане справедливим ствердженням значущості жінки в житті суспільства.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в необхідності введення відповідного навчального матеріалу до шкільних підручників, у створенні методичних матеріалів для вчителів, підготовці й виданні сучасних словників фемінітивів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. «Про створення робочої групи з питань політики гендерної рівності та протидії дискримінації у сфері освіти : наказ МОН України від 3 липня 2015 р. № 713 (зі змінами, внесеними згідно з нака-

зами Міністерства освіти і науки № 1007 від 2015 р. та № 1274 від 20 жовтня 2016 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v071372>

2. Класифікатор професій зі змінами, зробленими наказом Міністерства економічного та торгівлі України від 15 лютого 2019 р. № 22. URL: <http://www.buhoblik.org.ua/rizni/classificator/>

3. Аніщенко О. Гендерні дослідження в науці та практиці : навчальний посібник / Г. Лактіонової, Н. Яковець. 2-ге вид., доп. та ред. Ніжин : Видавництво НДУ ім. Миколи Гоголя, 2019.

4. Брус М. Фемінітиви як відображення історичного жіноцтва XVI–XVII ст. Українська мова та діалектна лексика : збірник наукових праць / Львів : Інститут українознавства ім. І. Крилова НАН України, 2007. Вип. 5. С. 144–151. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2236.pdf>

5. Гендер для медій: підручник із гендерної лінгвістики та інших соціогуманітарних діяльностей / за ред. М. Маєрчик (гол. ред.), О. Нікітік, Г. Ярманової. 220 с. URL: http://shron1.com.ua/Mayerchyk_Maria/Hender_dlja_mediij.pdf

6. Гендерні стандарти сучасної освіти та рекомендацій. Програма розвитку ООН в Україні / Київ, 2011. URL: https://gender.org.ua/images/gender_standards_p2.pdf

7. Дика Н., Глазова О. Елементи гендерної лінгвістики у шкільному навчанні української мови : інноваційна педагогіка. Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 21. Т. 1. С. 116–120.

8. Дика Н., Глазова О. Есе як актуальні навчально-пізнавальні діяльності учнів з української мови. Інноваційна педагогіка. Видавничий дім «Гельветика», 2018. Вип. 7. Т. 1. С. 7–14.

9. Українська мова : енциклопедія. Київ : Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М.П. Драгоманова, 2007. 853 с.

10. Семашко Т. Гендерна лінгвістика в сучасної мовознавчої науки. Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету «Філологія». 2010. № 3. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/gender-na-lingvistika-v-sistemakh-movoznachchoyi-nauki>

11. Шевченко З. Словник гендерних термінів. Чоркаси: видавець Чабаненко Ю., 2018. URL: <http://a-z-gender.net/ua>